

7. AUTOMATICKÁ ZÁVORA

METODICKÉ POKYNY PRO UČITELE

K čemu aktivita slouží?

Žáci se v této aktivitě:

- seznámí s fungováním ultrazvukového senzoru, jeho režimy a využitím pro řízení robota,
- seznámí s fungováním barevného senzoru; způsobem, jakým rozpoznává detekovanou barvu, a použijí tuto funkci k řízení závory.

Přepokládaný rozsah aktivity

Minimálně 2 x 45 minut

Jak při řešení aktivity postupovat?

Zajistěte, aby měli žáci k dispozici modely závory z předchozí hodiny. Dohlédněte na to, aby nepřeskakovali jednotlivé části kapitoly.

Popis částí aktivity, předpokládané řešení

7.1 Ultrazvukový senzor – „oči robota“

Sekce obsahuje informace o ultrazvukovém senzoru, jeho funkci a způsobu připojení.

7.2. Učíme se používat ultrazvukový senzor

7.2.1 Programový blok

Otázka: Kde se blok ultrazvukového senzoru v programovacím prostředí nachází?

Řešení: Žáci by se zde měli zamyslet a pokusit se najít potřebný programový blok.

7.2.2 Řešení

Pokud si žáci neporadí samostatně, odpověď na otázku z úkolu 7.2.1 najdou v této záložce.

7.2.3 Seznámení

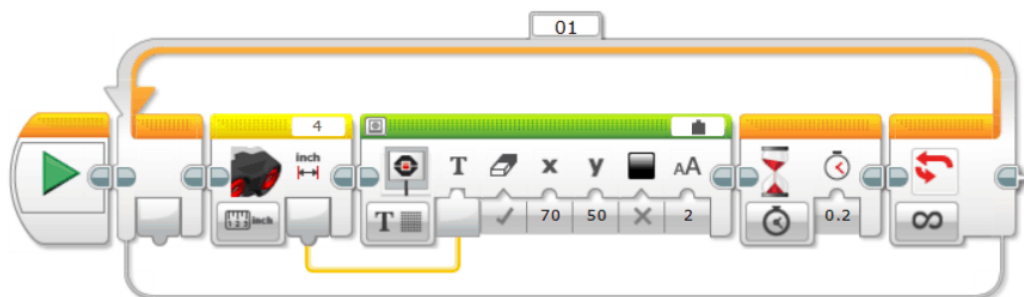
Zadání: Otestujte následující program, který by měl měřit vzdálenost senzoru od libovolného předmětu. Měňte vzdálenost senzoru od překážek od malých po velké a sledujte, jaké hodnoty se zobrazují.

Hledejte problém: Přijďte na to, proč senzor nastavený dle výše uvedeného obrázku měří poněkud zvláštěně?

Řešení: Žáci se s fungováním senzoru seznámí na jednoduché konstrukci měřiče vzdálenosti. Jejich úkolem je otestovat program na začátku a zjistit, proč měří „zvláštěně“. Důvodem je to, že senzor je nastaven tak, aby měřil vzdálenost v palcích místo centimetrů.

Nápověda: Na obrázku vidíte žluté propojení programového bloku ultrazvukového senzoru a bloku displeje. Propojení dosáhnete tak, že kliknete na výstupní port ultrazvuku, držíte tlačítko myši a přetažením ho propojíte se vstupním portem displeje. Díky tomuto spojení je hodnota naměřená ultrazvukovým senzorem odeslána na displej řídicí jednotky.

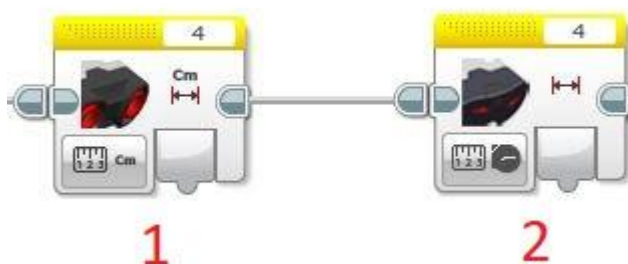

Obrázek 1 – Problém v testovaném programu.

Upozornění: Při práci mohou žáci snadno zaměnit programový blok ultrazvukového senzoru za blok infračerveného. V režimu měření jsou si velice podobné.

Na obrázku 2 je pro porovnání pod číslem 1 znázorněn blok ultrazvukového senzoru a pod číslem 2 blok infračerveného.

Obrázek 2 – Programový blok ultrazvukového (č. 1) a infračerveného senzoru (č. 2).

SOS

7.2.4 SOS nápověda

Pokud by žáci problém neodhalili, naleznou v nápovědě informaci, na co se zaměřit. Naznačuje jim, že řešení by měli hledat u způsobů měření, ve kterých senzor může pracovat.

i

7.3 Umístění senzoru

Úkolem žáků je promyslet, jak ideálně umístit ultrazvukový senzor v rámci konstrukce závory, aby efektivně měřil vzdálenost (přítomnost) vozidla.

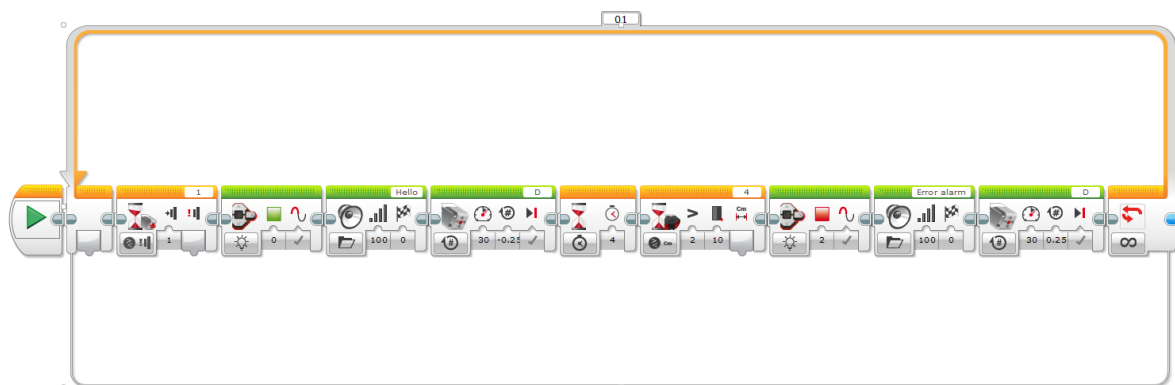
7.4 Doplňte program – vylepšete závoru

7.4.1 Úkol

Zadání: Závora se již umí otevírat a uzavírat. Rozšiřte program o bezpečnostní funkci, která nedovolí sklopení závory v době, kdy se pod ní nachází automobil.

Řešení: Úkol lze vyřešit přidáním jediného bloku *Wait*, který ve chvíli, kdy je naměřená vzdálenost menší než 10 cm, ověřuje, zda je vozidlo stále před prostorem závory.

Obrázek 3 – Možné řešení úkolu 7.4.1 s vyznačeným blokem Wait.

SOS

7.4.2 Pomoc

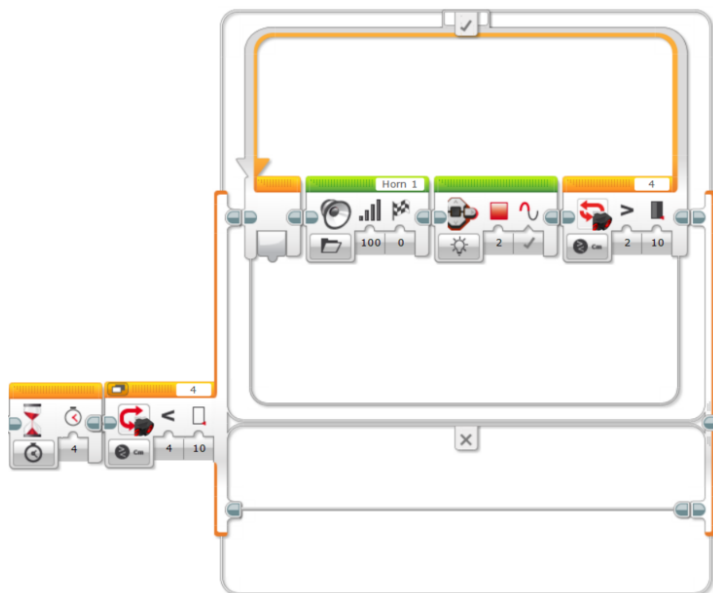
Secce *Pomoc* slouží jako vodítko k řešení úkolu a připomenutí dílčích kroků, které je nutné k jejímu správnému fungování zrealizovat.

7.5 Úkol pro rychlé žáky

Úkol: Máte již vše hotové? Upravte chování závory tak, aby se v případě, že auto po 4 vteřinách neopustí prostor závory, ozval varovný tón a jednotka začala blikat.

Řešení: Pro vyřešení úkolu je třeba přidat podmínku, která po uplynutí čtyř vteřin ověřuje, zda před závorou stále stojí automobil (viz obrázek 4). Pokud ano, rozezní se tón a jednotka se rozblíká. Signalizace skončí až ve chvíli, kdy automobil odjede.

Obrázek 4 – Možné řešení úkolu 7.5 pro rychlé žáky.

7.6 Mýtná brána

Úvodní seznámení s novou funkcí závory.

7.7 Barevný senzor

Informace o funkci a způsobu připojení barevného senzoru.

7.8 Testujeme barevný senzor

7.8.1 Testování

Úkol: Pomocí bloku *Port View* (viz obrázek) prozkoumejte, jaké návratové hodnoty vrací senzor barvy přepnutý do režimu rozpoznávání barev.

Řešení: Senzor vrací číselnou návratovou hodnotu, která reprezentuje detekovanou barvu.

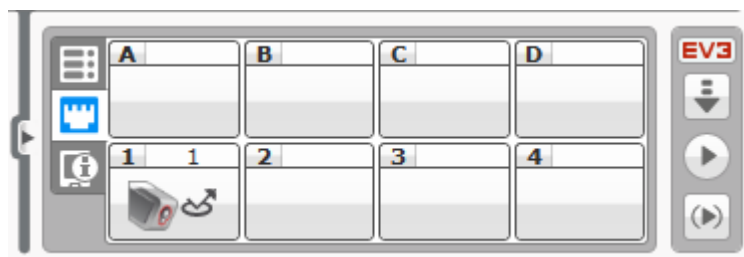
ČERVENÁ = 5

ZELENÁ = 3

MODRÁ = 2

ČERNÁ = 1

BÍLÁ = 6

Obrázek 5 – Ukázka zobrazení hodnoty v záložce Port View.
Detekce černé barvy = návratová hodnota 1.

7.8.2 Tip

Informace o umístění programového bloku v paletě programových bloků.

7.9 Mýtná brána

7.9.1 Úkol

Zadání: K závoře přidejte barevný senzor. Ten bude sloužit k rozpoznání barev mýtných karet.

Karty si vyrobte spojením barvených kostiček délky 3 pomocí dlouhých modrých spojek (čepů).

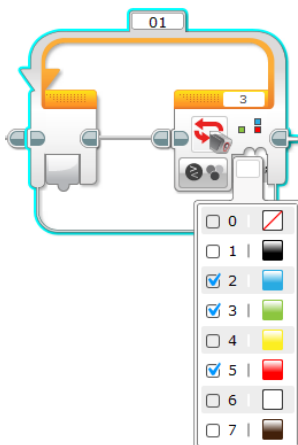
Závora se bude nově otevírat automaticky, a to po přiložení karty správné barvy.

ČERVENÁ KARTA = Osobní automobil

MODRÁ KARTA = Nákladní automobil

ZELENÁ KARTA = Autobus

Řešení: Detekci správné barvy provádí cyklus, který ověřuje, zda byla ke snímači barevného senzoru přiložena karta některé ze zvolených barev (červená, modrá nebo zelená) v režimu *Color*. Podobu správně nastaveného cyklu znázorňuje obrázek 6.

Obrázek 6 – Cyklus provádějící detekci barev (rozhoduje, zda byla přiložena karta správné barvy).

7.9.2 Výpis

Zadání: Rozšířte program o účtování poplatků za průjezd.

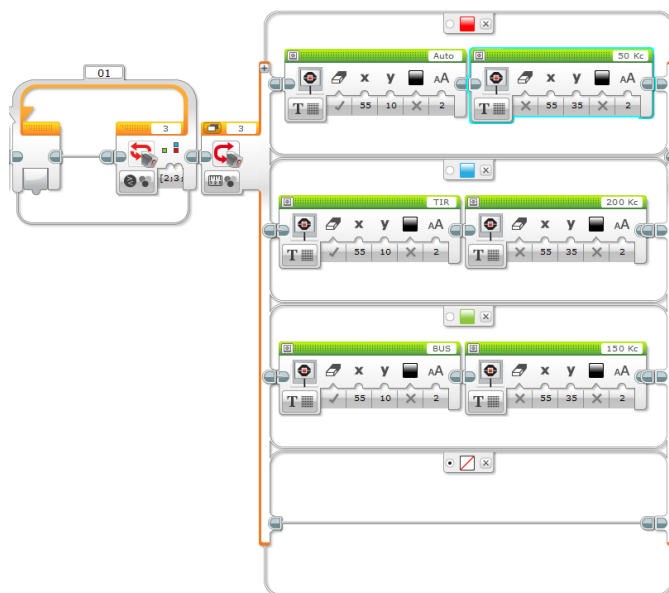
ČERVENÁ KARTA = osobní automobil – na displeji zobrazte nápis AUTO a částku 50 Kč.

MODRÁ KARTA = nákladní automobil – na displeji zobrazte nápis TIR a částku 200 Kč.

ZELENÁ KARTA = autobus – na displeji zobrazte nápis BUS a částku 150 Kč.

Částka bude na samostatném řádku pod názvem automobilu.

Řešení: Výpis na displej je realizován pomocí bloku podmíněného vykonávání Switch (viz obrázek 7). Po detekci některé ze tří barev je na displej vypsán typ automobilu a pod něj účtovaná částka. U druhého bloku výpisu je nutné vypnout smazání plochy displeje před vypsáním, jinak se typ automobilu z displeje smaže a viditelná bude pouze částka. Jako výchozí musíme zvolit čtvrtou možnost (žádná barva), jinak by senzor po spuštění programu mohl nesprávně reagovat.

Obrázek 7 – Realizace výpisu účtovaných částek na displej.

7.9.3 Prodloužená doba

Zadání: Protože jsou nákladní automobily delší, přizpůsobte jim závoru (např. prodlužte dobu možného vjezdu, nastavte upozornění na blokování závory apod.).

Řešení: Správné řešení úlohy pro rychlé žáky je variabilní. Aby mohla být prodloužena doba vjezdu, musí být zvedání závory umístěno do podmínky za výpis účtované částky a následně pomocí bloku Wait oddáleno vykonávání dalších bloků v závislosti na typu vozidla (např. pro osobní automobil o 4 vteřiny, pro nákladní automobil o 5 vteřin a pro autobus o 6 vteřin).